

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบพรรณนาเชิงทำนาย (Predictive Research) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติงานของพยาบาลวิชาชีพในหน่วยบริการระดับปฐมภูมิเขตภาคตะวันออกเฉียงใต้ ได้แก่ ความรู้เกี่ยวกับพระราชบัญญัติหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ ทศนคติตอนนโยบายหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้า การรับรู้บทบาทหน้าที่ด้านบริการพยาบาล ความเพียงพอของทรัพยากร และบรรยากาศขององค์กร โดยมีสมมติฐานว่าปัจจัยดังกล่าวมีความสัมพันธ์ และสามารถร่วมกันทำนายการปฏิบัติงานของพยาบาลวิชาชีพในหน่วยบริการระดับปฐมภูมิเขตภาคตะวันออกเฉียงใต้ กลุ่มตัวอย่างจำนวน 251 ราย เป็นพยาบาลวิชาชีพที่ปฏิบัติงานในหน่วยบริการระดับปฐมภูมิ 7 จังหวัด ได้แก่ ชลบุรี ฉะเชิงเทรา จันทบุรี สระแก้ว ปราจีนบุรี ระยอง และตราด ซึ่งคัดเลือกโดยวิธีเทคนิคการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยได้รับการตรวจสอบความเที่ยงตรงตามเนื้อหาจากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน หลังจากนั้นได้นำไปปรับปรุงแก้ไขและนำไปทดลองใช้กับพยาบาลวิชาชีพที่ปฏิบัติงานในหน่วยบริการระดับปฐมภูมิจังหวัดสมุทรปราการ จำนวน 30 คน และวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นด้วยการวิเคราะห์สัมประสิทธิ์อัลฟาครอนบาค (Cronbach Alpha Coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทศนคติตอนนโยบายหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้าเท่ากับ .91 แบบสอบถามการรับรู้บทบาทหน้าที่ด้านบริการพยาบาลเท่ากับ .92 แบบสอบถามความเพียงพอของทรัพยากรเท่ากับ .87 แบบสอบถามบรรยากาศขององค์กรเท่ากับ .93 แบบสอบถามการปฏิบัติงานของพยาบาลวิชาชีพเท่ากับ .91 และแบบวัดความรู้เกี่ยวกับพระราชบัญญัติหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ. 2545 วิเคราะห์หาความเชื่อมั่นด้วยวิธีของ Kuder – Richardson (KR – 20) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .80 โดยมีค่าความยากง่ายอยู่ระหว่าง .2-.8 และค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง .4-.6 ซึ่งอยู่ในเกณฑ์ดี

สรุปผลการวิจัย

1. ข้อมูลทั่วไปของพยาบาลวิชาชีพที่ปฏิบัติงานในหน่วยบริการระดับปฐมภูมิมียังนี้ กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาทั้งหมดจำนวน 251 คน ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 31 – 40 ปี มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 46.2 ร้อยละ 96 ของกลุ่มตัวอย่างเป็นเพศหญิง อายุเฉลี่ยเท่ากับ 34.3 ปี (SD = 6.58) กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีสถานภาพสมรสคู่ รองลงมามีสถานภาพโสด คิดเป็นร้อยละ 59 และ 36 ตามลำดับ ระดับการศึกษาส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 94.4 การดำรง

ตำแหน่ง ส่วนใหญ่ดำรงตำแหน่งพยาบาลวิชาชีพคิดเป็นร้อยละ 77.3 รองลงมาคือ ดำรงตำแหน่งอื่นแต่ปฏิบัติงานในบทบาทของพยาบาลวิชาชีพคิดเป็นร้อยละ 15.5 ประสิทธิภาพของกลุ่มตัวอย่างหลังจบปริญญาตรี คิดเป็นระยะเวลาเฉลี่ยเท่ากับ 5.03 ปี ($SD = 5.30$) ด้านลักษณะการปฏิบัติงานพบว่ากลุ่มตัวอย่างปฏิบัติงานประจำมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 92.4 และร้อยละ 7.6 ปฏิบัติงานบางครั้งหรือหมุนเวียน สถานที่ตั้งของหน่วยบริการระดับปฐมภูมิพบว่าส่วนใหญ่จัดตั้งที่สถานีอนามัยคิดเป็นร้อยละ 82.4 บุคลากรที่ปฏิบัติงานในหน่วยบริการระดับปฐมภูมิเป็นพยาบาลวิชาชีพ/เวชปฏิบัติมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 27.5 รองลงมาคือ เจ้าหน้าที่งานสาธารณสุข คิดเป็นร้อยละ 23.4 ด้านความรับผิดชอบงานในหน้าที่ พบว่ากลุ่มตัวอย่างรับผิดชอบทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ งานส่งเสริมสุขภาพ งานป้องกันโรค งานรักษาพยาบาล งานฟื้นฟูสภาพและงานสนับสนุนการพึ่งตนเอง ด้านสุขภาพของประชาชนมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 25.1 รองลงมาได้แก่ รับผิดชอบงานส่งเสริมสุขภาพ งานป้องกันโรค งานรักษาพยาบาลและงานฟื้นฟูสภาพ คิดเป็นร้อยละ 15.1 ส่วนการปฏิบัติงานจริงนั้น กลุ่มตัวอย่างปฏิบัติงานทั้ง 5 ด้านมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 26.7 รองลงมาได้แก่ ปฏิบัติงานส่งเสริมสุขภาพ งานป้องกันโรค งานรักษาพยาบาล และงานฟื้นฟูสภาพ คิดเป็นร้อยละ 17.9

2. ความรู้เกี่ยวกับพระราชบัญญัติหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ. 2545 โดยรวมมีค่าเฉลี่ยของคะแนนอยู่ในระดับน้อยมากต้องปรับปรุง ($\bar{X} = 9.35, SD = 2.43$)

3. ทักษะคิดค้น โยบายหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้า (30 บาท ช่วยคนไทยห่างไกลโรค) โดยรวมและรายด้าน

ทักษะคิดค้น โยบายหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้า โดยรวมมีค่าเฉลี่ยของคะแนนอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.21, SD = .50$) เมื่อจำแนกตามรายด้านพบว่า ทักษะคิดค้น โยบายหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้าทั้ง 3 ด้าน มีค่าเฉลี่ยของคะแนนอยู่ในระดับปานกลาง เรียงตามลำดับคือ ด้านการบริหารงาน ด้านผู้รับบริการและด้านผู้ปฏิบัติงาน ($\bar{X} = 3.30, SD = .61, \bar{X} = 3.28, SD = .58, \bar{X} = 3.05, SD = .55$)

4. การรับรู้บทบาทหน้าที่ด้านบริการพยาบาลของพยาบาลวิชาชีพในหน่วยบริการระดับปฐมภูมิเขตภาคตะวันออก โดยรวมมีค่าเฉลี่ยของคะแนนการรับรู้บทบาทหน้าที่อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.08, SD = .54$)

5. ความเพียงพอของทรัพยากรในหน่วยบริการระดับปฐมภูมิ โดยรวมและรายด้าน

ความเพียงพอของทรัพยากรในหน่วยบริการระดับปฐมภูมิ โดยรวมมีค่าเฉลี่ยของคะแนนอยู่ในระดับเพียงพอปานกลาง ($\bar{X} = 2.66, SD = .78$) เมื่อจำแนกตามรายด้านพบว่าด้านบุคลากรมีค่าเฉลี่ยของคะแนนอยู่ในระดับเพียงพอ ($\bar{X} = 2.42, SD = .89$) ด้านอุปกรณ์การปฏิบัติงาน

และด้านงบประมาณพบว่ามีความเฉลี่ยของคะแนนอยู่ในระดับเพียงพอปานกลางทั้ง 2 ด้าน ($\bar{X} = 2.88$, $SD = .76$, $\bar{X} = 2.68$, $SD = .70$ ตามลำดับ)

6. บรรยากาศขององค์การในหน่วยบริการระดับปฐมภูมิเขตภาคตะวันออก โดยรวมมีความเฉลี่ยของคะแนนอยู่ในระดับดีมาก ($\bar{X} = 3.54$, $SD = .60$)

7. การปฏิบัติงานของพยาบาลวิชาชีพในหน่วยบริการระดับปฐมภูมิเขตภาคตะวันออก โดยรวมและรายด้าน

การปฏิบัติงานของพยาบาลวิชาชีพ โดยรวมมีความเฉลี่ยของคะแนนอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.20$, $SD = .52$) การปฏิบัติงานของพยาบาลวิชาชีพรายด้าน พบว่าค่าเฉลี่ยของคะแนนอยู่ในระดับมากที่สุดทั้ง 5 ด้าน เรียงตามลำดับ ได้แก่ ด้านส่งเสริมสุขภาพ ด้านการป้องกันและควบคุมโรค ด้านการสนับสนุนการพึ่งตนเองของประชาชนด้านการรักษาพยาบาลและ ด้านการฟื้นฟูสมรรถภาพ ($\bar{X} = 4.34$, $SD = .58$, $\bar{X} = 4.25$, $SD = .69$, $\bar{X} = 4.07$, $SD = .64$, $\bar{X} = 4.06$, $SD = .71$, $\bar{X} = 4.06$, $SD = .76$)

8. ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติงานของพยาบาลวิชาชีพในหน่วยบริการระดับปฐมภูมิเขตภาคตะวันออก โดยรวมและรายด้าน ได้แก่ การรับรู้บทบาทหน้าที่ด้านบริการพยาบาล มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการปฏิบัติงานของพยาบาลวิชาชีพ ($r = .412$, $p < .01$) และบรรยากาศขององค์การมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการปฏิบัติงานของพยาบาลวิชาชีพ ($r = .252$, $p < .01$)

9. ปัจจัยที่ไม่มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติงานของพยาบาลวิชาชีพ ได้แก่ ความรู้เกี่ยวกับพระราชบัญญัติหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ ทศนคติดต่อ นโยบายหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้าและความเพียงพอของทรัพยากร โดยรวม

10. ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์และสามารถทำนายการปฏิบัติงานของพยาบาลวิชาชีพในหน่วยบริการระดับปฐมภูมิเขตภาคตะวันออกได้คือ การรับรู้บทบาทหน้าที่ด้านบริการพยาบาล บรรยากาศขององค์การ ความเพียงพอของทรัพยากรด้านบุคลากร โดยการรับรู้บทบาทหน้าที่ด้านบริการพยาบาลเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการปฏิบัติงานของพยาบาลวิชาชีพในหน่วยบริการระดับปฐมภูมิมากที่สุด รองลงมาได้แก่ บรรยากาศขององค์การ และความเพียงพอของทรัพยากรด้านบุคลากรตามลำดับโดยสามารถร่วมกันทำนายการปฏิบัติงานของพยาบาลวิชาชีพในหน่วยบริการระดับปฐมภูมิได้เท่ากับ ร้อยละ 20.7

สามารถเขียนสมการถดถอยได้ดังนี้

สมการในรูปคะแนนดิบ

การปฏิบัติงานของพยาบาลวิชาชีพ = $51.607 + .507$ (การรับรู้บทบาทหน้าที่ด้านบริการพยาบาล) + $.276$ (บรรยากาศขององค์การ) + $.823$ (ความเพียงพอของทรัพยากรด้านบุคลากร)

สมการในรูปคะแนนมาตรฐาน

การปฏิบัติงานของพยาบาลวิชาชีพ = .371 (การรับรู้บทบาทหน้าที่ด้านบริการพยาบาล)
+ .169 (บรรยากาศขององค์กร) + .125 (ความพึงพอใจของทรัพยากรด้านบุคลากร)

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยสามารถนำมาอภิปรายผลการศึกษาดังต่อไปนี้

1. การปฏิบัติงานของพยาบาลวิชาชีพในหน่วยบริการระดับปฐมภูมิเขตภาคตะวันออกพบว่ามีความคะแนนเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมาก และค่าคะแนนเฉลี่ยรายด้านอยู่ในระดับมากถึง 5 ด้าน เรียงตามลำดับ ได้แก่ ด้านการส่งเสริมสุขภาพ ด้านการป้องกันและควบคุมโรค ด้านสนับสนุนการพึ่งตนเองของประชาชน ด้านการรักษาพยาบาลและด้านการฟื้นฟูสภาพ เนื่องจากในสถานบริการสุขภาพระดับใกล้ชิดกับประชาชนมากที่สุดคือหน่วยบริการระดับปฐมภูมิ พยาบาลเป็นบุคลากรหลักที่ปฏิบัติงานในการให้บริการด้านสุขภาพทุกด้านแก่ประชาชน ซึ่งผลการวิจัยครั้งนี้ชี้ให้เห็นว่า พยาบาลมีศักยภาพเป็นกลไกสำคัญในการสร้างระบบบริการสุขภาพภายใต้บริบทของระบบหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้า โดยมีหน่วยบริการระดับปฐมภูมิเป็นหน่วยให้บริการด้านแรกของประชาชน ซึ่งเป็นไปตามแนวคิดของ สภาการพยาบาล (2542) ที่กล่าวไว้ว่า การปฏิบัติงานของพยาบาลวิชาชีพในศูนย์สุขภาพชุมชนหมายถึง การบริการสุขภาพแก่ประชาชนทุกวัย ที่เน้นการส่งเสริมสุขภาพ การป้องกันการเจ็บป่วย การคัดกรองเบื้องต้นและการดูแลรักษาผู้ที่เจ็บป่วยไม่รุนแรงในภาวะเจ็บป่วยเฉียบพลัน การจัดการการดูแลผู้ป่วยเรื้อรัง และการฟื้นฟูสภาพ โดยส่งเสริมศักยภาพของประชาชนในการดูแลตนเอง และการใช้ทรัพยากรในชุมชนรวมทั้งภูมิปัญญาท้องถิ่นให้เกิดประโยชน์สูงสุด สอดคล้องกับผลการวิจัยของ อภิญา อิศโร (2547) และ อินทิรา ปัญญาวัฒน์ (2548) ที่พบว่าการปฏิบัติงานของพยาบาลวิชาชีพในหน่วยบริการระดับปฐมภูมิอยู่ในระดับสูง และสอดคล้องกับผลการศึกษาจุดเด่น จุดด้อย ในการปฏิบัติงานของพยาบาลของ แมคคอสกี และแมคเคน (McClosky & McCain, 1988) ซึ่งพบว่า การปฏิบัติงานของพยาบาลด้านบริการพยาบาลอยู่ในระดับสูงทุกด้าน

สำหรับรายละเอียดในแต่ละด้านเรียงตามลำดับพบว่า การปฏิบัติงานของพยาบาลวิชาชีพด้านส่งเสริมสุขภาพมีการปฏิบัติสูงที่สุด โดยมีคะแนนการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อแยกเป็นรายข้อพบว่า พยาบาลวิชาชีพมีการปฏิบัติงานให้บริการดูแลส่งเสริมสุขภาพประชาชนทั่วไปมากที่สุด สอดคล้องกับแนวคิดของ การจัดการบริการพยาบาลระดับปฐมภูมิ (2547) ของสภาการพยาบาล ที่เน้นการให้บริการเชิงรุก ได้แก่ การส่งเสริมสุขภาพและการป้องกันโรค ผลการศึกษาดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าพยาบาลวิชาชีพที่ปฏิบัติงานในหน่วยบริการระดับปฐมภูมิเขตภาคตะวันออกได้สังเกตเห็น

ความสำคัญของการให้การพยาบาลเชิงรุก ตามนโยบายหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้า (30 บาท ช่วยคนไทยห่างไกลโรค) ซึ่งจะเป็นการลดภาระค่าใช้จ่ายในการรักษาพยาบาลให้แก่ผู้รับบริการและสถานบริการระดับทุติยภูมิและตติยภูมิ ส่วนการปฏิบัติงานของพยาบาลวิชาชีพด้านการป้องกันและควบคุมโรค มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อแยกเป็นรายข้อพบว่าพยาบาลวิชาชีพมีการปฏิบัติงานมากที่สุดในการคัดกรองโรคเรื้อรัง หรือโรคที่รุนแรง เช่น ความดันโลหิตสูง เบาหวาน มะเร็งปากมดลูก มะเร็งเต้านม สอดคล้องกับการศึกษาของ วราลี วิริยานันตะ (2547) ที่พบว่าพยาบาลวิชาชีพที่ปฏิบัติงานในหน่วยบริการระดับปฐมภูมิเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีการปฏิบัติตามบทบาทด้านการบริการในหัวข้อการคัดกรองผู้ป่วย ผู้ที่มีปัญหาสุขภาพอยู่ในระดับมาก

การปฏิบัติงานของพยาบาลวิชาชีพด้านการรักษาพยาบาล มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อแยกเป็นรายข้อพบว่าพยาบาลวิชาชีพมีการปฏิบัติมากที่สุดในการให้บริการรักษาพยาบาลปัญหาสุขภาพเรื้อรังที่พบบ่อย อภิปรายได้ว่าหน้าที่ความรับผิดชอบของพยาบาลวิชาชีพในหน่วยบริการระดับปฐมภูมิปฏิบัติหน้าที่ด้านการส่งเสริมสุขภาพ การรักษาพยาบาลเบื้องต้น การควบคุมป้องกันโรคและการฟื้นฟูสภาพในกรณีมีแพทย์ปฏิบัติหน้าที่ตรวจรักษา ส่วนในกรณีที่ไม่มีแพทย์ให้บริการตรวจรักษา พยาบาลวิชาชีพต้องทำหน้าที่ตรวจรักษาเบื้องต้นแทนแพทย์พร้อม ๆ กับปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่เดิมของพยาบาลควบคู่กันไป (กองการพยาบาล สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข, 2545) ซึ่งหน่วยบริการระดับปฐมภูมิส่วนใหญ่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือไม่มีแพทย์ให้บริการตรวจรักษาเป็นประจำ พยาบาลวิชาชีพจึงต้องปฏิบัติหน้าที่ด้านการรักษาพยาบาลเบื้องต้นมากที่สุด

การปฏิบัติงานของพยาบาลวิชาชีพด้านสนับสนุนการพึ่งตนเองของประชาชนมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อแยกเป็นรายข้อพบว่าพยาบาลวิชาชีพมีการปฏิบัติงานมากที่สุดในการส่งเสริมให้ประชาชนมีพฤติกรรมสุขภาพที่พึงประสงค์

การปฏิบัติงานของพยาบาลวิชาชีพด้านการฟื้นฟูสภาพมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อแยกเป็นรายข้อพบว่าพยาบาลวิชาชีพมีการปฏิบัติงานมากที่สุดในการให้การดูแลต่อเนื่องหลังจากผู้ป่วยได้รับการวินิจฉัยและวางแผนการดูแลจากสถานพยาบาลแล้ว อภิปรายได้ว่า พื้นที่ในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือในปัจจุบันมีนิคมอุตสาหกรรมเกิดขึ้นเป็นจำนวนมาก ทำให้ประชาชนประสบปัญหาด้านสุขภาพที่เรื้อรังจากมลภาวะของโรงงานอุตสาหกรรมและเกิดการเคลื่อนย้ายของประชากรวัยแรงงานจากภาคเกษตรกรรมไปสู่อุตสาหกรรมเพื่อแสวงหารายได้ที่สูงกว่า โดยหวังว่า จะมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ทั้งครอบครัวไว้ในชนบท ซึ่งจะมีเฉพาะผู้สูงอายุและเด็กในวัยเรียน ปัญหาสุขภาพก็จะเกิดตามมาประกอบกับเทคโนโลยีทางการแพทย์ในปัจจุบันสามารถดูแลผู้ป่วยได้อย่างมีประสิทธิภาพสามารถช่วยชีวิตของผู้ป่วยไว้ได้แค่ขณะเดียวกันก็จะเป็นผลให้กลายเป็นการเจ็บป่วยเรื้อรังหรือพิการ ไปส่วนหนึ่ง (สุภาณี อ่อนชื่นจิตร และฤทัยพร ศรีตรง, 2544) นโยบาย 30 บาท

ช่วยคนไทยห่างไกลโรคก็เป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้สถานพยาบาลจำเป็นต้องประหยัดงบประมาณการรักษาจึงต้องจำหน่ายผู้ป่วยเร็วขึ้น ทำให้พยาบาลที่ปฏิบัติงานในหน่วยบริการระดับปฐมภูมิต้องให้การดูแลต่อเนื่องหลังจากผู้ป่วยกลับจากสถานพยาบาลมากขึ้น

2. ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติงานของพยาบาลวิชาชีพในหน่วยบริการระดับปฐมภูมิภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และสามารถทำนายการปฏิบัติงานของพยาบาลวิชาชีพได้ตามลำดับ คือ การรับรู้บทบาทหน้าที่ด้านการบริการพยาบาล บรรยากาศขององค์การและความเพียงพอของทรัพยากรด้านบุคลากร ซึ่งมีความสัมพันธ์ทางบวก และสามารถร่วมกันทำนายการปฏิบัติงานของพยาบาลวิชาชีพในหน่วยบริการระดับปฐมภูมิเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือได้

สำหรับการรับรู้บทบาทหน้าที่ด้านการบริการพยาบาล ผลการวิจัยพบว่ามีความสัมพันธ์ทางบวก และเข้าสมการทำนายการปฏิบัติงานของพยาบาลวิชาชีพในหน่วยบริการระดับปฐมภูมิเป็นปัจจัยแรก กล่าวคือ ถ้าพยาบาลวิชาชีพมีการรับรู้บทบาทหน้าที่ด้านการบริการพยาบาลมากจะมีการปฏิบัติงานที่ดี สำหรับระดับการรับรู้บทบาทหน้าที่ด้านการบริการพยาบาลของพยาบาลวิชาชีพพบว่าอยู่ในระดับมาก ซึ่งการที่พยาบาลวิชาชีพมีการรับรู้บทบาทหน้าที่อยู่ในระดับมากนั้นจะทำให้ปฏิบัติงานด้วยความรู้ความสามารถ รู้เหตุและผล ของการปฏิบัติกิจกรรมพยาบาลแต่ละอย่าง มีความรู้สึกสำนึกในความรับผิดชอบต่อผลที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติการพยาบาลทั้งผลที่เกิดขึ้นต่อผู้รับบริการและครอบครัว วิชาชีพ องค์การหรือหน่วยงานผู้ร่วมงานและสังคมหรือชุมชน สอดคล้องกับผลการศึกษาของ อำพัน ถังจิรวรรณ (2545) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานตามโครงการหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้าของเจ้าหน้าที่หน่วยบริการระดับปฐมภูมิ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่า เจ้าหน้าที่ที่มีการรับรู้บทบาทหน้าที่มากจะมีการปฏิบัติที่ดี ส่วนเจ้าหน้าที่ที่รับรู้บทบาทหน้าที่น้อย จะมีการปฏิบัติงานที่น้อย ซึ่งกลุ่มตัวอย่างทั้ง 2 กลุ่ม มีการปฏิบัติงานที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสอดคล้องกับผลการศึกษาของ สุพัตรา จึงสง่าสม (2541) ที่ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของหัวหน้าฝ่ายบริหารงานสาธารณสุข เทศบาลเมืองทั่วประเทศพบว่า การรับรู้บทบาทหน้าที่ที่มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการปฏิบัติงาน และสามารถร่วมกันทำนายการปฏิบัติงานได้ ร้อยละ 25.1

บรรยากาศขององค์การมีความสัมพันธ์ทางบวกและร่วมทำนายการปฏิบัติงานของพยาบาลวิชาชีพในหน่วยบริการระดับปฐมภูมิได้รองจากการรับรู้บทบาทหน้าที่ ด้านการบริการพยาบาลนั้น หมายถึง เมื่อบรรยากาศของหน่วยบริการระดับปฐมภูมิดี จะทำให้พยาบาลวิชาชีพในหน่วยบริการระดับปฐมภูมิมีการปฏิบัติงานดีขึ้น ซึ่งเป็นไปตามที่ อุทัย เลาหวิเชียร (2530) กล่าวว่า บรรยากาศที่ดีขององค์การจะเป็นสิ่งกระตุ้นให้บุคคลเกิดความสบายใจมีความสุขในการทำงาน การมีทัศนคติที่ดีต่อองค์การทำให้สามารถปฏิบัติงานได้อย่างเต็มศักยภาพ มีประสิทธิภาพเกิดคุณภาพของงานซึ่ง

ก่อให้เกิดผลผลิตที่ดี และเพิ่มมากขึ้น องค์การใดที่มีบรรยากาศองค์การที่เอื้ออำนวยต่อการปฏิบัติงาน จะทำให้บุคคลในองค์การบรรลุภาวะการเติบโตทางจิตใจ มีผลทำให้บุคคลปฏิบัติงานได้อย่างมีความสุขนำไปสู่การมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ความเสียสละให้กับองค์การ สอดคล้องกับการศึกษาของ อัมเรศ ขาวสวนกล้วย (2534) กาญจนา พลชนะ (2543) และ ยุพิน พรสมุทธรินทร์ (2545) ที่พบว่าบรรยากาศขององค์การมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการปฏิบัติงานของพยาบาลวิชาชีพ

ความเพียงพอของทรัพยากรด้านบุคลากรมีความสัมพันธ์ทางบวกและร่วมทำนาย การปฏิบัติงานของพยาบาลวิชาชีพในหน่วยบริการระดับปฐมภูมิได้รองจากการรับรู้หน้าที่ด้านการบริการพยาบาลและบรรยากาศขององค์การนั้นหมายถึง เมื่อมีบุคลากรในหน่วยบริการระดับปฐมภูมิอย่างเพียงพอ จะทำให้พยาบาลวิชาชีพในหน่วยบริการระดับปฐมภูมิมีการปฏิบัติงานดีขึ้น ซึ่งเป็นไปตามที่ นิตยา ศรีญาณลักษณ์ (2546) กล่าวว่าคนเป็นปัจจัยนำเข้าหรือตัวป้อนในการบริหารการพยาบาลเมื่อพิจารณาตามเกณฑ์มาตรฐานของพยาบาลในหน่วยบริการระดับปฐมภูมิ คือ จำนวนพยาบาลวิชาชีพ: ผู้รับบริการ เท่ากับ 1: 5000 และความหมายรวมทั้งคนที่มีคุณภาพเหมาะสมด้านความรู้ ความสามารถ ความประพฤติ และมีข้อสังเกตว่าการปฏิบัติการพยาบาลจะเกิดประสิทธิภาพหรือไม่ขึ้นอยู่กับคนเป็นสำคัญ จากผลการวิจัยพบว่าความเพียงพอของบุคลากรในหน่วยบริการระดับปฐมภูมิอยู่ในระดับน้อย ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ รวีวรรณ ศิริสมบุญ และคณะ (2545) เพ็ญแข ทาภัย และสัมฤทธิ์ ศรีธำรงสวัสดิ์ (2546) ศศิวิมล ชูตินันทกุล (2547) และ วราลี วิริยานันตะ (2547) ที่พบว่าหน่วยบริการระดับปฐมภูมิส่วนใหญ่มีบุคลากรด้านสุขภาพไม่เพียงพอทำให้พยาบาลวิชาชีพที่ปฏิบัติงานในหน่วยบริการระดับปฐมภูมิต้องปฏิบัติงานเกินบทบาทหน้าที่ที่ได้รับ ส่งผลให้การปฏิบัติงานไม่เป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนด

ดังนั้น ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ทางบวก และสามารถทำนายการปฏิบัติงานของพยาบาลวิชาชีพในหน่วยบริการระดับปฐมภูมิได้คือ ปัจจัยนำเข้าได้แก่ การรับรู้บทบาทหน้าที่การพยาบาล ปัจจัยเอื้ออำนวยได้แก่ ความเพียงพอของทรัพยากรด้านบุคลากร ปัจจัยเสริมได้แก่ บรรยากาศขององค์การ โดยทั้งสามปัจจัยสามารถร่วมกันทำนายการปฏิบัติงานของพยาบาลวิชาชีพในหน่วยบริการระดับปฐมภูมิได้ ร้อยละ 20.7

3. ปัจจัยที่ไม่มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติงานของพยาบาลวิชาชีพในหน่วยบริการระดับปฐมภูมิเขตภาคตะวันออก ได้แก่ ความรู้เกี่ยวกับพระราชบัญญัติหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ. 2545 ทศนคติค่อนนโยบายหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้า (30 บาท ช่วยคนไทยห่างไกลโรค) และความเพียงพอของทรัพยากรด้านอุปกรณ์การปฏิบัติงาน และค่านิยมประมาณ

ความรู้เกี่ยวกับพระราชบัญญัติหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ. 2545 ไม่มี ความสัมพันธ์กับการปฏิบัติงานของพยาบาลวิชาชีพในหน่วยบริการระดับปฐมภูมิเขตภาค

ตะวันออก หมายความว่า ไม่ว่าพยาบาลวิชาชีพจะมีความรู้เรื่องพระราชบัญญัติหลักประกันสุขภาพแห่งชาติมากหรือน้อย การปฏิบัติงานของพยาบาลวิชาชีพในหน่วยบริการระดับปฐมภูมิก็ไม่แตกต่างกัน อาจเนื่องจากว่า จากการทดสอบความรู้ในเรื่องพระราชบัญญัติหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ. 2545 ซึ่งเนื้อหาของแบบทดสอบเป็นรายละเอียด หลักเกณฑ์และข้อกำหนดเกี่ยวกับพระราชบัญญัติที่กำหนดขึ้น มีลักษณะเป็นหมวดและมาตราทางกฎหมาย ซึ่ง เนื้อหาของพระราชบัญญัติหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ. 2545 จะกล่าวถึงหลักการปฏิบัติอย่างกว้าง ๆ ซึ่งไม่มีรายละเอียดเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของพยาบาลวิชาชีพที่ชัดเจน ในด้านต่าง ๆ ทำให้พยาบาลวิชาชีพไม่ได้ศึกษาเกี่ยวกับพระราชบัญญัติหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ. 2545 ในเชิงลึก จึงทำให้พยาบาลวิชาชีพมีคะแนนความรู้เกี่ยวกับพระราชบัญญัติหลักประกันสุขภาพแห่งชาติอยู่ในเกณฑ์น้อยมาก ซึ่งเป็นเหตุผลให้ปัจจัยด้านความรู้เกี่ยวกับพระราชบัญญัติหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ. 2545 ไม่มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติงานของพยาบาลวิชาชีพในหน่วยบริการระดับปฐมภูมิ สอดคล้องกับการศึกษาของ อำพัน สัจจวิวัฒน์ (2545) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานตามโครงการหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้าของเจ้าหน้าที่หน่วยบริการระดับปฐมภูมิจังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่า ความรู้ไม่มีอิทธิพลต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานในหน่วยบริการระดับปฐมภูมิ

ทัศนคติต่อนโยบายหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้า (30 บาทช่วยคนไทยห่างไกลโรค) ไม่มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติงานของพยาบาลวิชาชีพในหน่วยบริการระดับปฐมภูมิเขตภาคตะวันออก หมายความว่า ไม่ว่าพยาบาลวิชาชีพที่ปฏิบัติงานในหน่วยบริการระดับปฐมภูมิเขตภาคตะวันออกจะมีทัศนคติต่อนโยบายหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้าไปในทิศทางดีหรือไม่ก็ตาม การปฏิบัติงานของพยาบาลวิชาชีพในหน่วยบริการระดับปฐมภูมิเขตภาคตะวันออกก็ไม่แตกต่างกัน อาจเนื่องจากว่า ไม่ว่าทัศนคติของพยาบาลวิชาชีพต่อนโยบายหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้าจะเป็นเช่นไร พยาบาลวิชาชีพซึ่งเป็นผู้ให้บริการด้านสุขภาพแก่ประชาชนต้องปฏิบัติตามจรรยาบรรณของวิชาชีพ และนโยบาย ที่กำหนดบทบาทหน้าที่รับผิดชอบ จากผลการศึกษาที่ได้พบว่าขัดแย้งกับผลการศึกษาของ รวิวัฒน์ ศิริสมบูรณ์ และคณะ (2545) เรื่องการประเมินผลการดำเนินงานในหน่วยบริการระดับปฐมภูมิของจังหวัดชลบุรี ซึ่งพบว่าการมีทัศนคติที่ดีต่อนโยบายหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้ามีความสัมพันธ์ทางบวกกับการปฏิบัติงานของบุคลากรในหน่วยบริการระดับปฐมภูมิอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ อาจเนื่องมาจากกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ศึกษาในครั้งนี้ได้เน้นเฉพาะพยาบาลวิชาชีพ ซึ่งมีการปฏิบัติงาน ในหลายบทบาทหน้าที่และมีจรรยาบรรณวิชาชีพเป็นกรอบการปฏิบัติงาน แตกต่างจากงานวิจัยที่ผ่านมามักจะรวมทุกสาขาวิชาชีพในหน่วยบริการระดับปฐมภูมิเป็นกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ศึกษา ซึ่งอาจเป็นเหตุผลให้ผลการศึกษาที่ได้มีความแตกต่างกัน

ความเพียงพอของทรัพยากรด้านอุปกรณ์การปฏิบัติงานไม่มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติงานของพยาบาลวิชาชีพในหน่วยบริการระดับปฐมภูมิเขตภาคตะวันออก หมายความว่าไม่ว่าอุปกรณ์การปฏิบัติงานในหน่วยบริการระดับปฐมภูมิจะเพียงพอหรือไม่เพียงพอก็ตาม การปฏิบัติงานของพยาบาลวิชาชีพในหน่วยบริการระดับปฐมภูมิก็ไม่มีความแตกต่างกัน อาจเนื่องจากว่า การปฏิบัติงานของพยาบาลวิชาชีพในหน่วยบริการระดับปฐมภูมิ เป็นการให้บริการพยาบาลเบื้องต้น วัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ไม่มีความสลับซับซ้อน จำนวนที่ใช้ไม่มากเมื่อเทียบกับสถานพยาบาลระดับที่สูงกว่า ซึ่งพยาบาลอาจประยุกต์ใช้วัสดุอุปกรณ์ทดแทนกันได้ ในบางกรณี ทำให้พยาบาลวิชาชีพสามารถปฏิบัติงานได้โดยที่วัสดุอุปกรณ์ไม่มีผลต่อการปฏิบัติงานของพยาบาลวิชาชีพ ซึ่งขัดแย้งกับผลการศึกษาของ พรทิพย์ รัตนวิชัย (2546) วราลี วิริยานันตะ (2547) ที่พบว่าความไม่เพียงพอของอุปกรณ์การปฏิบัติงานของหน่วยบริการระดับปฐมภูมิหลายแห่งทำให้แพทย์และพยาบาล ไม่สามารถให้บริการแก่ผู้รับบริการ ได้อย่างครอบคลุม อาจเนื่องมาจากการงานวิจัยก่อนหน้านี้ได้นำเฉพาะส่วนของข้อปัญหาอุปสรรคจากการปฏิบัติงาน ในหน่วยบริการระดับปฐมภูมิมาสรุปโดยภาพรวม แต่มิได้นำปัจจัยดังกล่าวเข้าร่วมเป็นตัวแปรต้น เพื่อหาความสัมพันธ์กับตัวแปรตามโดยตรง ซึ่งอาจเป็นผลให้การศึกษาที่ได้มีผลแตกต่างกัน

ความเพียงพอของทรัพยากรด้านงบประมาณ ไม่มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติงานของพยาบาลวิชาชีพในหน่วยบริการระดับปฐมภูมิเขตภาคตะวันออก หมายความว่าไม่ว่างบประมาณที่ได้รับจะเพียงพอหรือไม่ก็ตาม การปฏิบัติงานของพยาบาลวิชาชีพในหน่วยบริการระดับปฐมภูมิก็ไม่แตกต่างกัน อาจเนื่องจากว่าวัสดุอุปกรณ์ของใช้ในหน่วยบริการระดับปฐมภูมิตลอดจนเวชภัณฑ์ต่าง ๆ ส่วนใหญ่จะได้รับจากศูนย์บริการแม่ข่าย ซึ่งหน่วยบริการระดับปฐมภูมิ มิได้จัดซื้อเองโดยตรง ดังนั้นถึงแม้จะมีงบประมาณ เพียงพอหรือไม่เพียงพอ หน่วยบริการระดับปฐมภูมิก็ยังคงมีวัสดุอุปกรณ์และเวชภัณฑ์เพื่อใช้ปฏิบัติงานตลอดเวลา ในส่วนของความเพียงพอ ด้านงบประมาณนั้น อาจจะเกี่ยวข้องกับขวัญและกำลังใจและค่าตอบแทนของพยาบาลที่อยู่เวรเนื่องจากพยาบาลวิชาชีพที่ปฏิบัติงานในหน่วยบริการระดับปฐมภูมิระบุนปัญหาและอุปสรรค คือการได้รับค่าตอบแทนน้อยกว่าพยาบาลวิชาชีพที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาล สอดคล้องกับผลการศึกษาของ อภิญา อีสโม (2547) ที่ศึกษา ปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติงานของพยาบาลวิชาชีพในหน่วยบริการระดับปฐมภูมิ จังหวัดพัทลุง พบว่าเงินเดือนและค่าตอบแทน มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติงานของพยาบาลวิชาชีพในหน่วยบริการระดับปฐมภูมิ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และจากผลการวิจัยของ สถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข (2547) พบว่างบประมาณที่จัดสรรให้แก่แต่ละสถานบริการ ไม่เพียงพอทำให้เกิดความขัดแย้งแตกความสามัคคี มีการยึดเรื่องเงินเป็นหลักมากกว่าการให้บริการแก่ประชาชน ส่งผลต่อคุณภาพการบริการที่ไม่ได้มาตรฐานตามมา

ข้อเสนอแนะ

จากการวิจัยพบว่า การรับรู้บทบาทหน้าที่ด้านการบริการพยาบาล บรรยากาศขององค์กรและความพึงพอใจของทรัพยากรด้านบุคลากรสามารถร่วมกันทำนายการปฏิบัติงานของพยาบาลวิชาชีพในหน่วยบริการระดับปฐมภูมิเขตภาคตะวันออกได้ ผู้วิจัยจึงขอเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้ครั้งต่อไป

1. ด้านปฏิบัติการพยาบาล พยาบาลวิชาชีพควรได้มีความตระหนักในบทบาทหน้าที่ด้านการบริการพยาบาล ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะเพื่อเป็นแนวทางส่งเสริมให้พยาบาลวิชาชีพมีการรับรู้บทบาทหน้าที่ด้านการบริการพยาบาลดังนี้

1.1 จากผลการวิจัยพบว่าพยาบาลวิชาชีพมีการรับรู้บทบาทหน้าที่ด้านการตรวจวินิจฉัยการรักษาพยาบาลเบื้องต้นให้แก่ประชาชนอยู่ในระดับมาก ดังนั้นควรได้มีการเน้นให้พยาบาลวิชาชีพตระหนักถึงบทบาทหน้าที่ด้านนี้มากยิ่งขึ้นต่อไป ส่วนด้านการทำงานร่วมกับทีมสุขภาพเอกชน ในการแก้ปัญหานั้นพบว่ามีค่าอยู่ในระดับปานกลาง พยาบาลวิชาชีพควรได้มีการประสานงาน โดยมีการประชุมร่วมกันโดยผู้บริหารระดับหน่วยงานสาธารณสุขอำเภอหรือสาธารณสุขจังหวัดเป็นผู้จัดการประชุมหน่วยงานบริการด้านสาธารณสุขในพื้นที่ที่รับผิดชอบทั้งในส่วนราชการและเอกชน เพื่อรับฟังปัญหาและอุปสรรคตลอดจนการชี้แจงนโยบายจากหน่วยงานระดับเหนือขึ้นไป

1.2 เนื่องจากบรรยากาศขององค์กรมีความสัมพันธ์ทางบวกและร่วมทำนายการปฏิบัติงานของพยาบาลวิชาชีพในหน่วยบริการระดับปฐมภูมิได้มากที่สุด ดังนั้นผู้ปฏิบัติงานในหน่วยบริการระดับปฐมภูมิทุกสาขาวิชาชีพ โดยเฉพาะผู้ดำรงตำแหน่งหัวหน้าหน่วยบริการระดับปฐมภูมิควรได้มีการพัฒนาปรับปรุงบรรยากาศขององค์กรเพื่อเป็นแรงจูงใจให้เกิดการปฏิบัติงานที่มีความสุขตามแนวคิดของลิทวิน และสตริงเจอร์ (Litwin & Stringer) ตามบรรยากาศแบบมุ่งประสานสัมพันธ์คือ เปิดโอกาสให้เกิดการรวมกลุ่ม และมีความสัมพันธ์ที่อบอุ่นจริงใจให้การสนับสนุนและสร้างศรัทธาแรงจูงใจแก่ผู้ปฏิบัติงานให้ความเป็นอิสระในงานและ โครงสร้างขององค์กรมีการบีบบังคับน้อยและให้การยอมรับว่าทุกคนเป็นสมาชิกของหน่วยบริการระดับปฐมภูมิ เป็นสิ่งที่ทำให้พยาบาลวิชาชีพในหน่วยบริการระดับปฐมภูมิเขตภาคตะวันออก รู้สึกภาคภูมิใจที่ได้เป็นส่วนหนึ่งของหน่วยงานแห่งนี้ ซึ่งเป็นหัวข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับดีที่สุด และในหัวข้อเมื่อปฏิบัติงานผิดพลาดมักถูกตำหนิหรือลงโทษในเชิงสร้างสรรค์ มีระดับคะแนนเฉลี่ยน้อยที่สุดนั้น หัวหน้าหน่วยบริการระดับปฐมภูมิควรได้มีการพัฒนาปรับปรุงวิธีการตำหนิหรือลงโทษ ผู้ปฏิบัติงานในหน่วยบริการระดับปฐมภูมิให้ไปในทางสร้างสรรค์มากยิ่งขึ้น

1.3 ความเพียงพอของทรัพยากรด้านบุคลากรสามารถร่วมทำนุภาพการปฏิบัติงานของพยาบาลวิชาชีพในหน่วยบริการระดับปฐมภูมิได้ ดังนั้นควร ได้มีการจัดสรรบุคลากรให้เพียงพอ และเป็นไปตามกรอบอัตรากำลังของแต่ละหน่วยบริการระดับปฐมภูมิ โดยผู้มีหน้าที่ในการจัดสรร และคัดเลือกบุคลากรควร ได้มีการคัดสรรบุคลากรที่มีความรู้ ความสามารถ เหมาะสมกับงานที่รับผิดชอบจึงจะทำให้บุคลากรมีความเพียงพอทั้งจำนวนและคุณภาพ

2. ด้านการศึกษาพยาบาล หลักสูตรการเรียนการสอนควรให้นักศึกษาพยาบาลมีความรู้ในเรื่องกฎหมายหรือพระราชบัญญัติต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพ และการปฏิบัติงาน โดยเฉพาะพระราชบัญญัติหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้า พ.ศ. 2545 ซึ่งมีความสำคัญต่อผู้ที่ต้องมาปฏิบัติงานในหน่วยบริการระดับปฐมภูมิ

3. ด้านการบริหารการพยาบาล ผู้บริหารหน่วยบริการระดับปฐมภูมิควรจัดสรรบุคลากรให้เพียงพอตามภาระงานที่รับผิดชอบของแต่ละหน่วยบริการระดับปฐมภูมิ ซึ่งอาจมีปัจจัยอื่น ๆ เข้ามามีส่วนทำให้จำนวนบุคลากรที่จัดไว้ไม่เหมาะสมกับภาระของงานที่รับผิดชอบ โดยเฉพาะหน่วยบริการระดับปฐมภูมิที่อยู่ใกล้กับนิคมอุตสาหกรรม จะมีประชากรแฝงซึ่งมีการอพยพแรงงานเข้ามาทำงานเป็นจำนวนมาก เกิดปัญหาความไม่สมดุลระหว่างเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานกับประชากรที่ต้องรับผิดชอบเป็นต้น

4. ด้านการวิจัย ผู้วิจัยขอเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไปดังนี้

4.1 ควรมีการศึกษาว่า การเปลี่ยนแปลง นโยบายหลักประกันสุขภาพถ้วน (ยกเลิกโครงการ 30 บาท ช่วยคนไทยห่างไกลโรค) ส่งผลต่อหน่วยบริการระดับปฐมภูมิและ/หรือพยาบาลวิชาชีพในหน่วยบริการระดับปฐมภูมิหรือไม่ อย่างไร

4.2 ควรมีการศึกษาการปฏิบัติงานของพยาบาลวิชาชีพในหน่วยบริการระดับปฐมภูมิเชิงคุณภาพ หรือใช้การสัมภาษณ์แบบเจาะลึกเพื่ออธิบายปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติงานของพยาบาลวิชาชีพได้ชัดเจนมากขึ้น

4.3 ควรได้มีการศึกษาปัจจัยเอื้ออำนวยต่อการปฏิบัติงานของพยาบาลวิชาชีพในหน่วยบริการระดับปฐมภูมิในด้านอื่น ๆ เช่น ปัจจัยด้านการเมือง การปกครอง ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม เป็นต้น

4.4 ควรมีการศึกษาหารูปแบบการปฏิบัติงานในหน่วยบริการระดับปฐมภูมิโดยนำตัวแปรที่สามารถทำนายการปฏิบัติงานของพยาบาลวิชาชีพได้ ไปประยุกต์ใช้